СЕКЦІЯ ІІ.
ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ

DOI 10.62731/mcnd-02.05.2025.001

ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ЙОГО СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ХАРАКТЕРИСТИК

Залуцька Христина Ярославівна
д-р.екон.наук, проф.,
професор кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Старосілець Максим Михайлович
аспірант кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Степанків Назар Зеновійович
аспірант кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Зміна умов функціонування підприємств зумовлює необхідність для ефективного розвитку використання нових способів, підходів, інструментів, адекватних відповідним умовам ведення бізнесу. Рушіями змін є ключові у певний період чинники середовищ розвитку суспільства. Ступінь деталізації та необхідність формування кардинальних заходів адаптації підприємств залежать від рівня впливу та прояву окремих чинників чи груп до яких вони належать на діяльність підприємства.

В науковій літературі виділяють різні чинники, які виокремлюють в групи за певними класифікаційними ознаками, наприклад: зовнішні, внутрішні [7]; мікро, макро [2]; суспільно-політичні, інституційно-правові, економічні, соціально-демографічні, науково-технологічні та міжнародні [1]; прямої і непрямої дії [5; 6]; глобальні, локальні [3]; непередбачувані, складні непередбачувані, критично непередбачувані

[4] тощо.Групування чинників певним чином дозволяє оперативності їх оцінювання, розроблення заходів щодо їх ліквідації чи зменшення впливу тощо.

Отже, особливості методів врахування певних чинників залежать від рівня впливу групи у яку вони потрапляють і зміна чи удосконалення цих методів залежить від появи нових чинників. Однак, як показує практика функціонування підприємств одна і та сама група чинників по різному впливає на діяльність різних підприємств залежно їх форм власності, галузі діяльності тощо. Вважаємо за доцільне при врахуванні важливості впливу тих чи інших чинників розділяти їх на групи, виділені відповідно особливостей підприємств:

- Диверсифікованості діяльності. Для диверсифікованих підприємств чинники впливу будуть більшої широти охоплення, а для однобізнесових вузькоспеціалізованими, орієнтованими відповідно характеру та виду діяльності.

- Форми власності. Для приватних підприємств важливими будуть, в основному чинники, мікросередовища, а для державних підприємств, навпаки, чинники макросередовища з основним акцентом на політико-правові аспекти.

- Ступеня існування. Відповідно до даного параметра можна виділити сучасні, традиційні, стратегічні підприємства тощо. Це можуть бути як новостворені підприємства, так і підприємства оперативно адаптовані під сучасні умови розвитку. Традиційні підприємства, в основному ті, які виготовляють стандартну затребувану продукцію, попит на яку в значній мірі не змінюється. Відповідно, рівень впливу чинників поточного періоду для них є несуттєвими, а врахування їх може відбуватися поступово. В свою чергу, сучасні підприємства - це підприємства, які функціонують в умовах поточних викликів і змін середовищ. Відповідно, для них надзвичайно важливим є можливість і здатність оперативного врахування поточних чинників, які не були характерними для попередніх періодів розвитку підприємства або/і суспільства.

- Специфіки діяльності. Зрозуміло, що для підприємств, які займаються інноваційною діяльністю важливими будуть техніко-технологічні чинники розвитку суспільства на всіх рівнях. В свою чергу, для ресурсоорієнтованих підприємств важливе значення матимуть чинники, які стосуються процесу ресурсного забезпечення на всіх рівнях

(міжнародної співпраці на макрорівні, потенційних можливостей постачальників, логістичного забезпечення, рівня інфраструктурного забезпечення на мікро- та рівні підприємства тощо).

Отже, виділення чинників впливу з урахуванням специфіки підприємства є об'єктивною необхідністю для забезпечення його довгострокової конкурентоспроможності, оскільки, врахування організаційно-економічних особливостей кожного підприємства дозволяє не лише точніше ідентифікувати релевантні фактори, а й забезпечити адаптивність управлінських рішень до конкретного середовища функціонування. Це в свою чергу, сприяє підвищенню стійкості підприємства, конкретизації його конкурентних переваг та формуванню ефективної стратегії розвитку.

Список використаних джерел:

1. Власенко Т.А. Структура чинників зовнішнього середовища підприємств. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2019. No 2. С. 48–54.
2. Дзюба С., Гайдай І. Загальна характеристика зовнішнього середовища функціонування підприємств. Актуальні проблеми економіки. 2012. No 1 (127). С. 144–156.
3. Залуцька Х. Я. Антагонізм особливостей диверсифікації та інтеграції як основна умова забезпечення гомеостазу розвитку підприємства в умовах неотехнологічного відтворення. Проблеми системного підходу в економіці: збірник наукових праць. Національний авіаційний університе. 2020. No 4 (78). С. 82–90.
4. Залуцька, Х., Гнат, І. Вибір стратегії конкурентоспроможного розвитку підприємств, враховуючи ризиковість середовищ їх функціонування. *Сталий розвиток економіки*. 2024. №1(48). С. 339-343
5. Ковтуненко Ю.В., Олексійчук А.Г., Васалатій Т.М. Фактори зовнішнього середовища, які впливають на вибір стратегії виробничого підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2016. No 11. С. 55–58.
6. Кіпа Д. Визначення впливу зовнішнього середовища на формування конкурентної стратегії підприємства. Бізнес-Інформ. 2014. No 9. С. 322–329.
7. Ходаківський В.М., Місевич М.А. Аналіз середовища функціонування сільськогосподарських підприємств в контексті їх економічної ефективності. АГРОСВІТ. 2017. No 3. С. 3–9.